

Według Marka | Κατὰ Μᾶρκον

CZEŚĆ I – CHRZEST W JORDANIE

MT | Prolog

1:1 Początek dobrej nowiny ¹ Jezusa ² Pomazańca ³
{Syna Boga} ⁴.

1:1 Ἀρχὴ τοῦ εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ ^{{υἱοῦ {τοῦ} θεοῦ}}.

M / MQ | Proroctwo Izajasza

1:2 {Jako napisano w Izajaszu proroku ⁵:

<< Oto wysyłam posłańca mego przed obliczem twym, który przygotowuje drogę twą ^{przed tobą} ⁶. **1:3** Głos wołającego na pustkowiach: Gotujcie drogę Panu, prostymi czynicie ścieżki jego. >> ⁷

1:2 {Καθὼς γέγραπται ἐν τῷ Ἡσαΐα τῷ προφήτῃ·

ἰδοὺ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελον μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδὸν σου ^{ἐμπροσθεν σου}. **1:3** φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ,}

M / MT | Wystąpienie Jochanana

1:4 Pojawił się Jochanan ⁸ Chrzczący ⁹ na pustkowiach, ^{i} ¹⁰ głosząc chrzest ¹¹ skruchy ¹² na odpuszczenie grzechów. **1:5** I wychodziła do niego cała kraina Judei, i wszyscy Jeruzolimczycy. I byli chrzczeni przez niego w rzece Jordan, wyznając grzechy swoje. **1:6** Jochanan był zaś przyodziany w sierść ¹³ wielbłądzą {i pas skórzany wokół swego biodra;} ¹⁴ jadł zaś szarańczę i miód dziki.

1:7 I głosił, mówiąc:

1:4 ἐγένετο Ἰωάννης {ὁ} βαπτίζων ἐν τῇ ἐρήμῳ ^{καὶ} κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. **1:5** καὶ ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ Ἰουδαία χώρα καὶ οἱ Ἱεροσολυμίται πάντες, καὶ ἐβαπτίζοντο ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. **1:6** καὶ ἦν ὁ Ἰωάννης ἐνδεδυμένος τρίχας καμήλου {καὶ ζώνην δερματίνην περι τὴν ὀσφίν αὐτοῦ} καὶ ἐσθίων ἀκρίδας καὶ μέλι ἄγριον.

1:7 Καὶ ἐκήρυσσεν λέγων·

¹ = dobrej wieści, z gr. << Ewangelii >>

² hebr. Jozua / Jezua, „Jahwe wybawieniem”, „Jahwe wybawi”

³ = Namaszczonego, Mesjasza, z gr. << Chrystusa >>

⁴ przyjęto wariant krótszy – aleksandryjski: ⲛ*, Θ, 28^C, pc, 530, 582*, 820*, 1021, 1436, 1555*, 1692, 2430, 1²²¹¹, cop^{sa(ms)}, arm, geo, Orygenes^{gr/lat}, Wiktoryn z Patawii, Asteriusz, Serapion, Tytus z Bostry, Bazyli, Cyryl, Hieronim i in.; wariant dłuższy – bizantyński: υἱοῦ τοῦ θεοῦ („Syna Boga”): A, E, F, G, H, K, M, Δ, Γ, Π, f¹, f¹³, 2, 33, 180, 205, 565, 579, 700, 892, 1006, 1071, 1242, 1292, 1342, 1424, 2542, Byz, Ireneusz, Ambroży, Hieronim, Augustyn, Cyryl; wariant υἱοῦ θεοῦ: ¹ⲛ, B, D, L, W, 732, 1602; υἱοῦ κυρίου („Syna Pana”) – 1241; τοῦ θεοῦ („Boga”) – 055, pc; możliwy błąd kopisty lub późniejsza interpolacja w oparciu o Mt 1:1 (υἱοῦ Δαυὶδ), na co wskazuje samo zróżnicowanie wariantów

⁵ zgodnie z ⲛ, B, D, L, Δ, Θ, f¹, 22, 33, 565, 700, 892, 1071, 1241, al³⁰, it, Orygenes, Ireneusz, Euzebiusz, Hieronim, Tytus i in.; wariant korygujący – bizantyński: ἐν τοῖς προφήταις („w prorokach”) – A, P, W, f¹³, 28, 579, 1342, 1424, 2542, Byz i in.

⁶ harmonizacja występująca w tradycji bizantyńskiej – A, Δ, f¹, f¹³, 33, 565, 1342, 892, Byz, it (f, ff², l), vg, syr^h, cop^{sa}, cop^{bo}, Orygenes, Euzebiusz; pomija ⲛ, B, D, K, Π, L, P, W, Θ, Φ, 700*, 2766, al⁴⁰, 1²²¹¹, it, syr^p, Ireneusz i in.

⁷ Mk 1:2-3 = prawdopodobna harmonizacja z Mt / interpolacja (Güting, Lachmann)

⁸ Jan, hebr. Jochanan, „Łaska Jahwe”, „Jahwe jest łaskawy”

⁹ podobnie Mk 6:14, 6:24 Ἰωάννης ὁ βαπτίζων („Jochanan Chrzczący”) – zgodnie z ⲛ, B, L, Δ, 33, 1342; wariant bez ὁ (Pojawił się Jochanan chrzcząc na pustkowiach...) – A, D, W, Θ, f¹, f¹³, 28, 700, Byz i in.

¹⁰ καὶ – pomija B, 33, 892, pc; dodaje ⲛ, A, D, L, W, Δ, Θ, f¹, f¹³, 28, 565, 579, 700, 1071, 1342, Byz, it, syr, cop^{sa} (chrzcząc... i głosząc)

¹¹ dosł. zanurzenie

¹² wewnętrznej przemiany, odnowy

¹³ wariant zachodni: δέππiv (w „skórze”) – D, it (a), geo^{2A}

¹⁴ western non-interpolation (pominięcie w: D, it, vg)

„Mocniejszy ode mnie idzie za {mną}, jemu nie jestem godzien, schyliwszy się, rozwiązać rzemienia jego butów. **1:8** Ja ochrzciłem was wodą, on zaś ochrzci ¹⁵ was duchem świętym”. ¹⁶

ἔρχεται ὁ ἰσχυρότερος μου ὀπίσω {μου}, οὐ οὐκ εἰμι ἱκανὸς κύψας λύσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ. **1:8** ἐγὼ ἐβάπτισα ὑμᾶς ^(ἐν) ὕδατι, αὐτὸς δὲ βαπτίσει ὑμᾶς ^(ἐν) πνεύματι ἁγίῳ.

M | Chrzt Jezusa

1:9 I zdarzyło się w owe dni, że przyszedł Jezus z Nazaretu ¹⁷ Galilejskiego, i został ochrzczony w Jordanie przez Jochanana. **1:10** I zaraz wychodząc z wody, ujrzał rozdzierające się niebiosa i ducha jak gołębicę schodzącego na niego. **1:11** I głos {odezwał się} ¹⁸ z niebios: << *Ty jesteś synem moim umiłowanym, w tobie me upodobałem.* >>

1:9 Καὶ ἐγένετο ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ἦλθεν Ἰησοῦς ἀπὸ Ναζαρετ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἐβαπτίσθη εἰς τὸν Ἰορδάνην ὑπὸ Ἰωάννου. **1:10** καὶ εὐθὺς ἀναβαίνων ἐκ τοῦ ὕδατος εἶδεν σχιζομένους τοὺς οὐρανοὺς καὶ τὸ πνεῦμα ὡς περιστερὰν καταβαῖνον εἰς αὐτόν· **1:11** καὶ φωνὴ {ἐγένετο} ἐκ τῶν οὐρανῶν· σὺ εἶ ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ εὐδόκησα.

M / MT | Kuszenie na pustkowiu

1:12 I zaraz ¹⁹ duch go wyrzuca na pustkowie. **1:13** I był ^(tam) {na pustkowiu} ²⁰ czterdzieści dni, wystawiany na próby przez Szatana ²¹; i był pośród dzikich zwierząt, a posłańcy służyli mu.

1:12 Καὶ εὐθὺς τὸ πνεῦμα αὐτόν ἐκβάλλει εἰς τὴν ἔρημον. **1:13** καὶ ἦν ^(ἐκεῖ) {ἐν τῇ ἐρήμῳ} τεσσαράκοντα ἡμέρας πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ σατανᾶ, καὶ ἦν μετὰ τῶν θηρίων, καὶ οἱ ἄγγελοι διηκόνουν αὐτῷ.

CZĘŚĆ II – UZDROWIENIA W KEFAR NACHUM

M / MT | W Galilei

1:14 Po ²² wydaniu ²³ Jochanana przyszedł Jezus do Galilei, głosząc dobrą nowinę ^(królestwa) ²⁴ {Boga} ²⁵, **1:15** i mówiąc: „Wypełnił się czas i przybliżyło się królestwo Boga! Skruszcie się i wierzcie w dobrą nowinę”.

1:14 Μετὰ δὲ τὸ παραδοθῆναι τὸν Ἰωάννην ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον ^(τῆς βασιλείας) {τοῦ θεοῦ} **1:15** καὶ λέγων ὅτι πεπλήρωται ὁ καιρὸς καὶ ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ· μετανοεῖτε καὶ πιστεύετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ.

¹⁵ = zanurzy

¹⁶ warianty: aleksandryjski: ὕδατι / ἐν πνεύματι – κ, H, Δ, 33, 892*, 1342, al⁶⁰, 1221¹; bizantyński: ἐν ὕδατι / ἐν πνεύματι – A, D, W, f¹, f¹³, 579, Byz; mniejszościowe: ἐν ὕδατι / πνεύματι – L; ὕδατι / πνεύματι – B (przyjęty jako pierwotny)

¹⁷ Ναζαρετ – zgodnie z κ, B, L, Γ, Δ, 0133, 28, 33, 565, 700, 892, 1241, Byz; Ναζαρεθ – D, K, W, Θ, f¹, f¹³, 1010, 1424; Ναζαρατ – A, P

¹⁸ dosł. „stał się”; brak w κ*, D, S, pc⁴, it (d, ff², t) – wariant mniejszościowy

¹⁹ Καὶ εὐθὺς – typowy zwrot wprowadzający w ewangelii Marka

²⁰ ἐκεῖ ἐν τῇ ἐρήμῳ – konfacja bizantyńska (W, Δ, Π², 22, 28², 118, 157, 1071, Byz, syr^p, syr^h; samo ἐν τῇ ἐρήμῳ – κ, A, B, D, L, Θ, f¹³, 33, 579, 892, 1342, it, Orygenes, Euzebiusz; samo ἐκεῖ bez ἐν τῇ ἐρήμῳ – K, Π*, f¹, 69, 124, 788, 28*, 565, 700, 1424, 2542, al, vg, syr^s, arm

²¹ hebr. Przeciwnik

²² zgodnie z κ, A, L, W, Δ, Θ, f¹, f¹³, 33, 579, 892, 1342, it, syr^h, Orygenes; wariant: Καὶ μετὰ... ("A po...") – B, D, 771, it (a, ff²), syr^s

²³ = zdradzeniu, wydaniu władzom, aresztowaniu

²⁴ τῆς βασιλείας – wariant bizantyński A, D, K, W, Δ, Π, f¹³, 28, 157, 700, 1071, 1424, 1475^C, 2766^C, Byz, it (a, aur, d, f, l, r¹), vg, syr^p i in.

²⁵ τοῦ θεοῦ – pomija pc³⁵, vg^{mss}

M / MT | Powołanie rybaków

1:16 Przechodząc przy Morzu Galilejskim, ujrzał Szymona i Andrzeja, brata Szymona, zarzucających²⁶ w morze; byli bowiem rybakami. **1:17** I rzekł im Jezus: „Pójdźcie za mną, a uczynię was rybakami ludzi”. **1:18** I zaraz, porzuciwszy sieci, poszli za nim.

1:19 Poszedłszy nieco dalej^{stamtąd}²⁷, ujrzał Jakuba, tego od Zebedeusza, i Jochanana, brata jego, jak w łodzi naprawiali sieci. **1:20** I zaraz powołał ich. Porzuciwszy ojca swego, Zebedeusza, [który był] w łodzi z najemnikami, odeszli za nim.

M / MT | Przybycie do Kefar Nachum

1:21 I wchodzą do Kefar Nachum²⁸. I zaraz w szabat^{wszedłszy} nauczał w synagogach^{ich}²⁹. **1:22** I zdumiewali się³⁰ nad nauką jego, nauczał ich bowiem jak mający władzę, a nie jak uczeni w Piśmie.

ML / M | Opętany w synagodze

1:23 I zaraz był w ich synagodze człowiek w duchu nieczystym, który krzyknął, **1:24** mówiąc: „Co nam i tobie,³¹ Jezusie Nazareński! Przyszedłeś zgubić nas? Znam cię, [wiem,] kim jesteś: << Świętym Boga! >>” **1:25** I zgromił go {Jezus}, {mówiąc}:³² „Zamilcz i wyjdź z niego!” **1:26** I szarpnął nim duch nieczysty, i zawołałszy głosem wielkim³³, wyszedł z niego.

1:27 I zdumiewali się wszyscy, tak iż dyskutowali {między}³⁴ sobą, mówiąc: „Co to jest? {Cóż za} Nauka nowa^{to, że} z władzą;³⁵ duchom nieczystym rozkazuje i są mu posłuszne”.

1:16 Καὶ παράγων παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδεν Σίμωνα καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν Σίμωνος ἀμφιβάλοντας ἐν τῇ θαλάσῃ ἦσαν γὰρ ἀλιεῖς. **1:17** καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς γενέσθαι ἀλιεῖς ἀνθρώπων. **1:18** καὶ εὐθὺς ἀφέντες τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ.

1:19 Καὶ προβάς^{ἐκεῖθεν} ὀλίγον εἶδεν Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ αὐτοὺς ἐν τῷ πλοίῳ καταρτίζοντας τὰ δίκτυα, **1:20** καὶ εὐθὺς ἐκάλεσεν αὐτούς. καὶ ἀφέντες τὸν πατέρα αὐτῶν Ζεβεδαῖον ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ τῶν μισθωτῶν ἀπῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ.

1:21 Καὶ εἰσπορεύονται εἰς Καφαρναοὺμ· καὶ εὐθὺς τοῖς σάββασι^{εἰσελθῶν} ἐδίδασκεν εἰς τὴν συναγωγὴν^{αὐτῶν}. **1:22** καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς.

1:23 Καὶ εὐθὺς ἦν ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ καὶ ἀνέκραξεν **1:24** λέγων· τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἤλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; οἶδα σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ. **1:25** καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ {ὁ Ἰησοῦς}{λέγων}· φιμώθητι καὶ ἐξελθε ἐξ αὐτοῦ. **1:26** καὶ σπαράξαν αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον καὶ φωνῆσαν φωνῇ μεγάλῃ ἐξῆλθεν ἐξ αὐτοῦ.

1:27 καὶ ἐθαμβήθησαν ἅπαντες ὥστε συζητεῖν {πρὸς} ἑαυτοὺς λέγοντας· τί ἐστὶν τοῦτο; {τίς ἢ} διδαχῇ^{ἡ} καινῇ^{αὐτῆ; ὅτι} κατ' ἐξουσίαν· καὶ τοῖς πνεύμασι τοῖς ἀκαθάρτοις ἐπιτάσσει, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ.

²⁶ zgodnie z κ, B, L, 33; warianty bizantyńskie: βάλλοντας ἀμφίβληστρον ("rzucających miotaną sieć") harmonizacja z Mt – E^C, Π^C, 579, 892, 1241, Byz; podobnie ἀμφίβληστρον βάλλοντας ("miotaną sieć rzucających") 700, 872, 1342, 2193, pc⁴⁵; ἀμφιβάλοντας τὰ δίκτυα ("zarzucających sieci") harmonizacja z Łk – D, Θ, f¹³, 28, 565^C; ἀμφιβάλοντας ἀμφίβληστρον ("zarzucających miotaną sieć") – A, W, Δ, Byz¹⁵, 0133, 22, 565*, 2766, pc¹⁵⁰

²⁷ ἐκεῖθεν ("stamtąd") – w. bizantyński, harm. z Mt: κ², A, C, Δ, f^{13a,c}, 33, 700, 1342, Byz, it; samo ἐκεῖθεν – κ*; ὀλίγον – B, D, L, W, Θ, f¹, 124, 788, 28, 565, 579, 892, 1424, it, syr^s, syr^p

²⁸ hebr. Wioska Nahuma (Pocieszyciela)

²⁹ warianty: ἐδίδασκεν εἰς τὴν συναγωγὴν ("nauczał w synagogach") – zgodnie z κ, C, L, Δ, f¹³, 28, 565, 892, 2766*, pc³, it (c), cop^{sa}, Orygenes i in.; εἰσελθὼν ἐδίδασκεν εἰς τὴν συναγωγὴν ("wszedłszy nauczał w synagogach") – A, B, W, f¹, 33, 157, 579, 1342, Byz i in.; εἰσελθὼν ἐδίδασκεν εἰς τὴν συναγωγὴν αὐτῶν ("wszedłszy nauczał w synagogach ich") – D, Θ, 700, it, syr^l, cop^{bo}; "po synagogach" – dublet w oparciu o Mt 4:23b = Mk 1:39

³⁰ = byli oszołomieni, w szoku, kompletnie zadziwieni

³¹ idiom. hebr. = czego od nas chcesz, daj nam spokój; por. Mk 5:7

³² warianty mniejszościowe: samo ὁ Ἰησοῦς ("Jezus") – κ*, A*, pc⁴; λέγων ("mówiąc") – D, pc, vg; καὶ εἶπεν ("i rzekł") – W, it (b); ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν ("Jezus i rzekł") – it (c, e)

³³ hebraizm

³⁴ pomija: κ, B

³⁵ wariant dłuższy – bizantyński: C, K, Π, Δ, 157, 892, 1342, Byz, it, syr^p, syr^h i in.; krótszy: κ, B, L, 33

1:28 I rozszedł się słuch o nim {zaraz} {wszędzie} ³⁶ po całej okolicy Galilei.

1:28 καὶ ἐξῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ {εὐθὺς} {πανταχοῦ} εἰς ὅλην τὴν περίχωρον τῆς Γαλιλαίας.

M | Uzdrawienie teściowej Szymona

1:29 I zaraz z synagogi wyszedłszy, przyszli ³⁷ do domu Szymona i Andrzeja, [razem] z Jakubem i Jochananem. **1:30** Zaś teściowa Szymona spoczywała gorączkując; i zaraz mówią mu o niej. **1:31** I przyszedłszy, podniósł ją, chwyciwszy [za] rękę. I opuściła ją gorączka; i usługiwała im.

1:29 Καὶ εὐθὺς ἐκ τῆς συναγωγῆς ἐξεληθόντες ἦλθον εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος καὶ Ἀνδρέου μετὰ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου. **1:30** ἡ δὲ πενθερὰ Σίμωνος κατέκειτο πυρέσσουσα, καὶ εὐθὺς λέγουσιν αὐτῷ περὶ αὐτῆς. **1:31** καὶ προσελθὼν ἤγειρεν αὐτὴν κρατήσας τῆς χειρὸς· καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετός, καὶ διηκόνει αὐτοῖς.

M | Uzdrawienia w Kefar Nachum

1:32 Gdy zaś nastał wieczór, kiedy słońce zaszło ³⁸, przywodzili ³⁹ do niego wszystkich, którzy się źle mieli, i [tych] demonami męczonych. **1:33** I całe miasto zgromadziło się u drzwi.

1:32 Ὁψίας δὲ γενομένης, ὅτε ἔδυ^(σεβ) ὁ ἥλιος, ἔφερον πρὸς αὐτὸν πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας καὶ τοὺς δαιμονιζομένους· **1:33** καὶ ἦν ὅλη ἡ πόλις ἐπισυναγμένη πρὸς τὴν θύραν.

1:34 I leczył wielu, którzy się źle mieli od przeróżnych chorób; i demonów wiele wyrzucił; i nie dopuścił mówić demonom, gdyż znały go ^{ze Pomazańcem jest} ⁴⁰.

1:34 καὶ ἐθεράπευσεν πολλοὺς κακῶς ἔχοντας ποικίλαις νόσοις καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλεν καὶ οὐκ ἤφιεν λαλεῖν τὰ δαιμόνια, ὅτι ᾔδεισαν αὐτόν ^{{τὸν} χριστόν εἶναι}.

ML / M | Modlitwa na pustkowiu

1:35 I [wczesnym] rankiem, w kompletnych ciemnościach, wstawszy, wyszedł, {i odszedł} ⁴¹ na miejsce pustynne; i tam się modlił. **1:36** I ścigał go Szymon i ci z nim. **1:37** I gdy go znaleźli, mówią mu: „Wszyscy cię szukają”. **1:38** A [on] mówi im: „Pójdźmy {gdzie indziej} ⁴², do pobliskich miasteczek, abym i tam głosił; po to bowiem zostałem wysłany”.

1:35 Καὶ πρωὶ ἔννυχα λίαν ἀναστὰς ἐξῆλθεν {καὶ ἀπῆλθεν} εἰς ἔρημον τόπον κακεῖ προσήχητο. **1:36** καὶ κατεδίωξεν αὐτόν Σίμων καὶ οἱ μετ’ αὐτοῦ, **1:37** καὶ εὔρον αὐτόν καὶ λέγουσιν αὐτῷ ὅτι πάντες ζητοῦσιν σε. **1:38** καὶ λέγει αὐτοῖς· ἄγωμεν {ἀλλαχοῦ} εἰς τὰς ἐχομένας κωμοπόλεις, ἵνα καὶ ἐκεῖ κηρύξω· εἰς τοῦτο γὰρ ἐξῆλθον.

1:39 I poszedł głosząc po synagogach ich po całej Galilei, i demony wyrzucając.

1:39 Καὶ ἦλθεν κηρύσσων εἰς τὰς συναγωγὰς αὐτῶν εἰς ὅλην τὴν Γαλιλαίαν καὶ τὰ δαιμόνια ἐκβάλλων.

³⁶ εὐθὺς πανταχοῦ - zgodnie z κ^2 , B, C, L, f^{13} , 892, 1342, pc; εὐθὺς - A, D, Δ , Byz, it; pomija obydwie słowa: κ^* , Θ , f^1 , 28, 33, 565, 700, 1241, 1424, 2542, pc, it (c, ff², r¹), syr^s

³⁷ warianty w l.p.: ἐξεληθὼν ἦλθεν ("wyszedłszy przyszedł") - B, f^1 , f^{13} , 22, 565, 579, 700, 1342, al¹²⁰, it (f), vg^{mss}; ἐξεληθὼν ἐκ τῆς συναγωγῆς ἦλθεν ("wyszedłszy z synagogi przyszedł") - D, W, Θ , Σ , 517, 954, 1424, 1675, pc, it, cop^{bo}, arm; ἐξεληθόντες ἦλθον ("wyszedłszy przyszli") - κ , A, C, L, 33, 892, Byz, it (l), vg i in.; por. również Mk 3:20, 3:31, 5:1, 5:38, 8:12, 9:14, 9:33, 11:19

³⁸ ἔδυ - κ , A, C, L, W, Δ , Θ i in.; ἔδυσε - B, D, 28 i in.; znaczenie identyczne: zaszło

³⁹ dosł. przynosili, w sensie: przyprowadzali

⁴⁰ pomija: κ^* , A, D, Δ , Φ , 055, 064, 0104, 0130, 372, 579, 1071, 2737, 2766^C, Byz⁹⁶⁰, it, syr^s, syr^p; αὐτόν χριστόν εἶναι - dodaje B, L, W, Θ , Σ , 0211, f^1 , 22, 28, 33, 565, 1342, 2766*, Byz⁴⁵⁰, it (l), syr^h; αὐτόν τὸν χριστόν εἶναι - κ^2 , G, M, f^{13} i in.

⁴¹ ἐξῆλθεν ("wyszedł") - B, 28*, 565, pc²⁰; ἐξῆλθεν καὶ ἀπῆλθεν ("wyszedł i odszedł") - κ , A, C, D, L, Δ , Θ , 0130, f^1 , f^{13} , 28^C, 33579, 700, 892, 1342, 1424, Byz, it; ἀπῆλθεν ("odszedł") - W, pc³, it; por. Łk 4:38 i Mk 1:29

⁴² pomija tekst bizantyński A, C³, D, W, Δ , Θ , f^1 , f^{13} , 700, 892, 1342, 1424, Byz, it, syr

M | Uzdrawienie trędowatego

1:40 Przychodzi do niego trędowaty, upraszając go {i padając na kolana ^{przed nim}, i} ⁴³ mówiąc mu, {że}: „{Panie,} ⁴⁴ jeśli chcesz, możesz mnie oczyścić”.

1:41 I ulitowawszy się ⁴⁵ wyciągnąwszy rękę, dotknął go, i mówi mu: „Chcę, bądź oczyszczony”. **1:42** I ^{kiedy to rzekł on} ⁴⁶ zaraz zeszedł z niego trąd; {i został oczyszczony. **1:43** I przygroziwszy mu, zaraz go wyrzucił.} ⁴⁷

1:44 I mówi mu: „Uważaj, [abyś] nikomu niczego nie rzekł, ale idź, okaż siebie kapłanowi i zanieś za oczyszczenie twe, co nakazał Mojżesz, na świadectwo im”. **1:45** On zaś, wyszedłszy, zaczął głosić wielce i rozpowiadać o tym, tak że już [Jezus] nie mógł jawnie do miasta wejść, ale na zewnątrz, na pustynnych miejscach {przebywał} ⁴⁸. I schodzili się ku niemu zewsząd.

1:40 Καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτὸν λεπρὸς παρακαλῶν αὐτὸν {καὶ γονυπετῶν ^{αὐτόν} καὶ} λέγων αὐτῷ {ὅτι} {κύριε,} ἔὰν θέλῃς δύνασαι με καθαρίσαι.

1:41 καὶ σπλαγχνισθεὶς ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἤψατο καὶ λέγει αὐτῷ· θέλω, καθάρισθητι. **1:42** καὶ ^{εἰπόντος αὐτοῦ} εὐθὺς ἀπῆλθεν ἀπ’ αὐτοῦ ἡ λέπρα, {καὶ ἐκαθαρίσθη. **1:43** καὶ ἐμβριμησάμενος αὐτῷ εὐθὺς ἐξέβαλεν αὐτόν}

1:44 καὶ λέγει αὐτῷ· ὄρα μηδενὶ μηδὲν εἶπης, ἀλλὰ ὕπαγε σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεὶ καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου ἃ προσέταξεν Μωϋσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. **1:45** ὁ δὲ ἐξελθὼν ἤρξατο κηρύσσειν πολλὰ καὶ διαφημίζειν τὸν λόγον, ὥστε μηκέτι αὐτὸν δύνασθαι φανερῶς εἰς πόλιν εἰσελθεῖν, ἀλλ’ ἔξω ἐπ’ ἐρήμοις τόποις {ἦν}· καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν πάντοθεν.

⁴³ καὶ - D, G, W, Γ, 0104, 124, 1230, pc⁶⁰, it (aur, a, b, c, d, ff², r¹), vg^{ms}; καὶ γονυπετῶν - κ*; καὶ γονυπετῶν καὶ - κ², L, Θ, f¹, 517, 565, 579, 892, 954, 1241, 1675, 2542, 2766, 2786, pc⁹⁰, it (f, l, q), vg, syr^s, syr^p, arm; καὶ γονυπετῶν αὐτόν καὶ - A, C, Δ, 0130, f¹³, 69^C, 33, 372, 700, 1342, 1424, 2737, Byz, syr^h, syr^{pal}, cop^{bo}; por. Mk 10:17, Mt 17:14, 27:29

⁴⁴ κύριε - dodaje B, C, L, W, Θ, Σ, 579, 700, 892, 1342, it (c, e, ff²), vg^{ms}, syr^{pal}; po "ἔὰν θέλῃς": Φ, 090, 28, 124, 565, 1071

⁴⁵ wariant zachodni: ὀργισθεὶς ("płonąc gniewem") - D, pc, it (a, d, ff², r¹), Diatessaron^{Efrem} w oparciu o źródła syryjskie; σπλαγχνισθεὶς ("ulitowawszy się") - dosł. poruszywszy się aż do jelit (litością, miłosiedziem, ale też gniewem): κ, A, B, C, E, F, G, K, L, W, Δ, Θ, Π, Σ, Byz, it, vg, syr i in.

⁴⁶ εἰπόντος αὐτοῦ - wariant bizantyński A, C, Δ, Θ, 0130, f¹, 33, Byz, it i in.; pomija κ, B, D, L, W, f¹³, 565, 892, it i in.

⁴⁷ por. Mk 14:5, Mt 9:30; pomija W, it (b)

⁴⁸ pomija B, it (b, e)